[२०२४] ८ एससीआर ७५३ : २०२४ आयएनएससी ६३६

माणिक मधुकर सर्वेक्षण आणि ओआरएस.

वि

विठ्ठल दामूजी मेहेर अँड ऑर्स.

(फौजदारी अपील क्रमांक ३५७३ ऑफ २०२४)

२८ ऑगस्ट २०२४

[हिमा कोहली आणि अहसानुद्दीन अमानुल्लाह,न्या.**]**

विचारकरण्याजोगा मुद्दा

दंड संहिता १८६० चे कलम ४०९, ४२०, ४६७, ४६८, ४७१ व १२०-ब आणि महाराष्ट्र ठेवीदारांचे हितसंबंध संरक्षण (वित्तीय आस्थापनांमधील) अधिनियम १९९९ चे कलम ३ अन्वये दंडनीय गुन्ह्यांसाठी प्रतिवादी क्रमांक १ ची उच्च न्यायालयाने जामिनावर मुक्तता केली.

हेडनोट्स

फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ – कलम ४३९ – जामीन – फिर्यादी पक्षाचे प्रकरण असे आहे की एका आरोपीने म्हणजे के (सोसायटीचे अध्यक्ष) यांनी सहआरोपींच्या संगनमताने ७९,५४,२६,९६३/- रुपयांच्या रकमेचा अपहार केला - प्रतिवादी क्रमांक १ हा सहसूत्रधार आणि कथित मास्टरमाइंड केचा जवळचा मित्र आहे - आरोपपत्रात असे नमूद करण्यात आले होते की प्रतिवादी क्रमांक १ ला सोसायटीकडून ९,६९,२८,५००/- रुपयांची रक्कम देण्यात आली होती त्याला आर्थिक मदत म्हणून - त्यानंतर, प्रतिवादी क्रमांक १ ने के च्या नावावर पाच स्थावर मालमत्ता खरेदी केल्या - तपासादरम्यान, प्रतिवादी क्रमांक १ ला अटक करण्यात आली - तथापि, उच्च न्यायालयाने त्याची जामिनावर सुटका केली -

शुद्धता:

जामीन मंजूर करताना न्यायालयाने आरोपाचे स्वरूप, संबंधित आरोपीची भूमिका, पुरावे आणि/किंवा साक्षीदारांशी छेडछाड करण्याची शक्यता/शक्यता, पार्श्वभूमी, उड्डाणाचा धोका इत्यादी संबंधित बाबींचा विचार करणे आवश्यक आहे - उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशांनी आपल्या आदेशात प्रतिवादी

क्रमांक १ वर केवळ काही व्यक्तींनी आरोप केले आहेत आणि तो सदस्य नाही या आधारावर कार्यवाही केली आहे ज्या सोसायटीने अशी आर्थिक अनियमितता केली होती - प्रतिवादी क्रमांक १ सोसायटीच्या कारभारात सामील नव्हता किंवा कथित अनियमिततेसाठी तो जबाबदार नव्हता - सध्याच्या टप्प्यावर, जेथे आरोपपत्र दाखल केले गेले आहे, तेथे असे दिसून येते की काही आहे. ९,००,००,००० /- रुपये काढण्यामध्ये प्रतिवादी क्रमांक १ चा सहभाग दर्शविणारी सामग्री, नोंदी आणि कॅशबुक नोंदी आणि इतर हिशेबाच्या पुस्तकाच्या आधारे, जरी त्याने केवळ रु. २,३८,००,०००/- ची रक्कम गुंतविली होती - फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालातही यासंदर्भातील सामग्री दर्शविली गेली आहे - तपासात असेही दिसून आले आहे की प्रतिवादी क्रमांक १ ने सोसायटीच्या खात्यातून काढलेल्या पैशांपैकी, नंतर त्याच्या नातेवाइकांच्या नावे मालमत्तेत गुंतवणूक करण्यात आली - शिवाय, सोसायटीमध्ये / सोसायटीत जमा झालेल्या ठेवी तुटपुंज्या कमाई असलेल्या लोकांनी केल्या आहेत याकडे उच्च न्यायालयाने पूर्णपणे दुर्लक्ष केले आहे - थोडक्यात सांगायचे झाले तर सोसायटीच्या अध्यक्षांनी पद्धतशीरपणे या निधीचा अपहार केल्याचे दिसते, इतर पदाधिकाऱ्यांच्या मदतीने तसेच प्रतिवादी क्रमांक १ च्या माध्यमातून - प्रतिवादी क्रमांक १ ला जामीन देण्यासाठी उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशांनी वापरलेला

विवेकाधिकार अशा अधिकाराच्या वापरावर पारंपारिकपणे नियंत्रण ठेवणाऱ्या तत्त्वांशी सुसंगत नव्हता - अशा प्रकारे, कलम ४३९ (१) अन्वये संबंधित आदेश, प्रतिवादी क्रमांक १ ला जामीन देणारी सीआरपीसी कायम ठेवता येणार नाही. [पारस १८, १९, २२, २६]

केस लॉ चा हवाला

अजवर बनाम वसीम[२०२४] ५ एससीआर ५७५ : २०२४ **एससीसी ऑनलाइन एससी** ९७४ ; *हरियाणा राज्य विरुद्ध धर्मराज* [२०२३] ११ एससीआर ७०५ : २०२३ **एससीसी ऑनलाइन** १०८५ - **अवलंबून आहे.**

निरंजन सिंग विरुद्ध प्रभाकर राजाराम खरोटे [१९८०] ३ एससीआर १५: **(१९८०) २ एससीसी ५५९;** *विलास पांडुरंग पवार विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य* [२०१२] ८ एससीआर २७०: **(२०१२) ८ एससीसी ७९५;** *अतुलभाई विठ्ठलभाई भांडेरी विरुद्ध गुजरात राज्य* [२०२३] ४ एससीआर २३९: **२०२३ एससीसी ऑनलाईन एससी ५६० - संदर्भित.**

कृत्यांची यादी[संपादन]

फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३; दंड संहिता, १८६० ; महाराष्ट्र ठेवीदारांचे हितसंबंध संरक्षण (वित्तीय आस्थापनांमध्ये) अधिनियम, १९९९.

कीवर्डची यादी

जामीन; जामीन मंजूर; जामीन फेटाळला; निधीचा अपहार; आर्थिक अनियमितता; कट; पुरावे आणि / किंवा साक्षीदारांशी छेडछाड करण्याची शक्यता / शक्यता; आरोपांचे स्वरूप; आरोपींची भूमिका; अतिरेकी परिस्थिती; आर्थिक गुन्हा .

त्यातून उद्भवलेले प्रकरण

फौजदारी अपील अधिकारक्षेत्र: फौजदारी अपील क्रमांक ३५७३ ऑफ २०२४ २०२१ च्या सीआरएलए (बीए) क्रमांक ८६७ मध्ये नागपूर येथील मुंबई उच्च न्यायालयाच्या दिनांक १३.१०.२०२१ च्या निर्णय व आदेशावरून

पक्षांची उपस्थिती

मृणाल गोपाळ एलकर, श्रुती वर्मा, याचिकाकर्त्यांतर्फे ॲड.मिश्रा, उमेश दुबे, जीवेश प्रकाश, विशाल, एम. एस. मधुलिका, अमूल्य देव, सम्राट कृष्णराव शिंदे, सिद्धार्थ धर्माधिकारी, आदित्य अनिरुद्ध पांडे, भरत बागला, सौरव सिंह, आदित्य कृष्णा, एम. एस. प्रीत एस. फणसे, आदर्श दुबे, ॲड. उत्तरदात्यांसाठी.

सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय / आदेश

न्यायाधीश अहसानुद्दीन अमानुल्लाह,

सोडा.

2 सध्याचे अपील फौजदारी अर्ज (बीए) क्रमांक ८६७/२०२१ मध्ये मुंबई, नागपूर खंडपीठ (पुढे "उच्च न्यायालय"म्हणून संबोधले जाते) येथील उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशांनी दिलेल्या १३.१०.२०२१ च्या अंतिम निर्णय आणि आदेशावरून उद्भवले[१] आहे , ज्याद्वारे प्रतिवादी क्रमांक १ ची कोतवाली पोलिस ठाण्यात दाखल गुन्हा क्रमांक २१७/२०१९ च्या अनुषंगाने जामिनावर सुटका करण्यात आली आहे. भारतीय दंड संहिता, १८६० च्या कलम ४०९, ४२०, ४६७, ४६८, ४७१ आणि १२०-ब (पुढे "आयपीसी"म्हणून संबोधले जाते) आणि महाराष्ट्र

ठेवीदारांचे हितसंबंध संरक्षण (वित्तीय आस्थापनांमध्ये) अधिनियम, १९९९ (पुढे "एमपीआयडी कायदा"म्हणून संबोधले जाते) कलम ३ अन्वये दंडनीय गुन्ह्यांसाठी नागपूर. एस.एल.पी.(सीआरएल) क्र.३९४६/२०२२ व ३९३८/२०२२ मधील सामायिक आदेशान्वये आम्ही ०७.०५.२०२४ च्या सामायिक आदेशाद्वारे संबंधित याचिका फेटाळून लावल्या आहेत. सम तारखेला तात्काळ अपिलात निकाल राखून ठेवण्यात आला होता.

<u>संक्षिप्त तथ्ये:</u>

2 फिर्यादी पक्षाचे प्रकरण असे आहे की, एक आरोपी *म्हणजे.* खेमचंद मेहरकुरे हे जय श्रीराम अर्बन क्रेडिट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लिमिटेडचे (पुढे "सोसायटी"म्हणून संबोधले जाते) अध्यक्ष असून त्यांनी सहआरोपींच्या संगनमताने ७९ कोटी ५४ लाख २६ हजार ९६३/- (७९ कोटी ५४ लाख २६ हजार ९६३ रुपये) रकमेचा अपहार केला. तसेच ७९८ ठेवीदारांच्या जबाबांमध्ये त्यांच्या एकूण २९ कोटी ६ लाख १८ हजार ७४८/- रुपयांच्या ठेवी (२९ कोटी सहा लाख अठरा हजार ७४८ रुपये) परत न केल्याने रकमेचा अपहार झाल्याचे आरोपपत्रात नमूद करण्यात आले आहे. येथे अपीलकर्ते काही ठेवीदार आहेत, जे कथितरित्या

सोसायटीला बळी पडले. आर्थिक गैरव्यवहारांचे सरकारी पक्षाने तेवीस वेगवेगळ्या शीर्षकांखाली वर्गीकरण केले आहे.

3 फिर्यादी क्रमांक १ हा कथित सूत्रधार खेमचंद मेहरकुरे याचा सहसूत्रधार व जवळचा मित्र आहे. प्रतिवादी क्र.१ ने २,३८,३९,०७१/- (दोन कोटी अठ्ठावीस लाख ३९ हजार ७१ रुपये) रक्कम आपल्या नावे व कुटुंबातील सदस्यांच्या नावे सोसायटीकडे जमा केली. आरोपपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे प्रतिवादी क्रमांक १ ला ९ कोटी ६९ लाख २८ हजार ५००/- रुपये (नऊ कोटी ६९ लाख अठ्ठावीस हजार पाचशे रुपये) ही रक्कम सोसायटीतून काढून आर्थिक साहाय्य म्हणून देण्यात आली होती. प्रतिवादी क्रमांक एकने खेमचंद मेहरकुरे यांच्या नावे सुमारे १०,००,००,०००/- (दहा कोटी रुपये) किमतीच्या पाच स्थावर मालमत्ता खरेदी केल्याचा आरोप आहे.

4 तपासादरम्यान, प्रतिवादी क्रमांक १ ला २८.०४.२०२१ रोजी अटक करण्यात आली. रेकॉर्डवरील पुरावे त्याचा सहभाग सिद्ध करण्यासाठी पुरेसे नाहीत, असे नमूद करून उच्च न्यायालयाने त्याची जामिनावर सुटका केली आहे.

<u>अपीलकर्त्यांचे म्हणणे</u> :

5 आरोपपत्र आणि खटल्याच्या रेकॉर्डमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रतिवादी क्रमांक १/ आरोपीच्या भूमिकेचे कौतुक न करून उच्च न्यायालयाने चूक केली, असा युक्तिवाद याचिकाकर्त्यांच्या वकिलांनी केला. सोसायटीच्या पदाधिकाऱ्यांनी प्रतिवादी क्रमांक एक व त्याच्या कुटुंबातील सदस्यांना ही रक्कम दिल्याचे नमूद करण्यात आले आहे. प्रतिवादी

या घोटाळ्याचा सर्वाधिक फायदा क्रमांक एकलाच झाला, त्यामुळे उच्च न्यायालयाने प्रतिवादी क्रमांक एकची सुटका करायला नको होती.

6 आरोपपत्रानुसार ७९ कोटी ५४ लाख २६ हजार ९६३/- रुपये (७९ कोटी ५४ लाख २६ हजार ९६३ रुपये) किमतीची रक्कम गुन्हेगारांनी बेकायदेशीररित्या विल्हेवाट लावली आहे. अनियमितता आणि बेकायदेशीर कामे करून एवढ्या मोठ्या रकमेचा अपहार करण्यात आला. फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालाकडे आमचे लक्ष वेधण्यात आले ज्यामध्ये असे उघड झाले आहे की सोसायटीच्या अध्यक्षांनी प्रतिवादी क्रमांक १ /आरोपी आणि प्रतिवादी क्रमांक १ / आरोपीच्या नातेवाईकांशी संगनमत करून २,३८,३९,०७१/- रुपये (दोन कोटी अठ्ठावीस लाख ३९ हजार ७१ रुपये) इतकी रक्कम गुंतवली होती, त्यापोटी त्यांना ९,६९,२८,५००/-

रुपये (नऊ कोटी ६९ लाख २८ हजार ५०० रुपये) आर्थिक मदत देण्यात आली होती. जी रक्कम परत करण्यात आली नाही.

7 या आदेशात तपासादरम्यान नोंदविण्यात आलेल्या सोसायटीच्या कर्मचाऱ्यांचे जबाब विचारात घेण्यात आले नाहीत, याकडेही अभ्यासू वकिलांनी लक्ष वेधले. प्रतिवादी क्रमांक एक, तसेच अन्य सहआरोपी जामिनावर सुटण्याची शक्यता, सोसायटीचे कर्मचारी आदी साक्षीदारांवर प्रभाव टाकण्याची शक्यता नाकारता येत नाही, हे उच्च न्यायालयाने मान्य करायला हवे होते. त्यामुळे हे योग्य प्रकरण असून, उच्च न्यायालयाने दिलेला जामीन या न्यायालयाने रद्द करावा, असा युक्तिवाद करण्यात आला.

<u>प्रतिवादी क्रमांक २ व ३/ राज्याच्या वतीने निवेदने</u> :

8 राज्य / अधिकृत प्रतिवादींच्या विद्वान वकिलांनी अपीलकर्त्यांचा युक्तिवाद स्वीकारला आणि प्रतिवादी क्रमांक १ ला दिलेला जामीन रद्द करण्याची विनंती केली. अभ्यासू वकिलांनी सोसायटीत कार्यरत असलेल्या लिपिकांच्या निवेदनाकडे आमचे लक्ष वेधले. प्रशांत सवई या व्यक्तीचा जबाब पाहिल्यास तो २००६ ते २०१४ या कालावधीत सोसायटीत लिपिक म्हणून कार्यरत असल्याचे दिसून येईल.

त्यांनी नमूद केले की, प्रतिवादी क्रमांक १ ने सन २०१३ मध्ये २,३८,००,०००/- रुपये (रु. दोन कोटी अठ्ठावीस लाख) सोसायटीकडे जमा केले. त्यांना सोसायटीकडून व्याजापोटी रु.३,२५,०००/- (रु. तीन लाख पंचवीस हजार) मिळाले. तेच प्रतिवादी क्रमांक १ ला रोख रकमेच्या स्वरूपात देण्यात आले. सोसायटीने ठेवलेल्या कॅशबुक आणि/किंवा इतर हिशेबाच्या पुस्तकांमध्ये कोणतीही नोंद नव्हती. पण सोसायटीने एक नोटशीट तयार केली होती. ३,५०,००,०००/- (रु. तीन कोटी पन्नास लाख) एवढी रक्कम अदा करण्यात आली.

साक्षीदाराने प्रतिवादी क्रमांक १. प्रतिवादी क्रमांक एकला रोख रकमेच्या माध्यमातून देण्यात आलेल्या देयकाच्या पावत्या तयार केल्याचेही त्यांनी नमूद केले. सोसायटीने एक नोटशीटही तयार केली असून त्यामध्ये प्रतिवादी क्रमांक १ ला ९,६९,००,०००/- (नऊ कोटी ६९ लाख) रक्कम भरल्याचे दाखवण्यात आले आहे.

9 अनिल नागदेवे नावाच्या व्यक्तीच्या जबाबावरून व्हाउचर आणि फिक्स्ड डिपॉझिट तयार करून कॅशबुकमध्ये आवश्यक त्या नोंदी केल्याचे दिसून येईल, असे सांगण्यात आले; तथापि, सोसायटीच्या हिशेबाच्या पुस्तकांमध्ये अशा कोणत्याही नोंदी प्रतिबिंबित होत नाहीत. आणखी एक साक्षीदार अरुण कठाणे यांनी सांगितले

आहे की, प्रतिवादी क्रमांक १ सोसायटीला भेट देत होता आणि सतत अध्यक्षांच्या संपर्कात होता.

10 प्रतिवादी क्रमांक एकचे बँक स्टेटमेंट विदर्भ कोकण ग्रामीण बँकेकडून जप्त करण्यात आल्याचे सांगण्यात आले. ३७,५०,०००/- (रु. सत्तांतीस लाख पन्नास हजार) व रु. ५,००,०००/- (रु. पाच लाख) यांच्या नोंदी प्रतिवादी क्र.१ च्या खात्यात जमा म्हणून दाखविल्या आहेत. फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालानुसार हा आकडा बचत खात्याशी जुळतो. फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालानुसार प्रतिवादी क्रमांक १ च्या नावे रु.४५,२८,५००/- (रु. पंचेचाळीस लाख अठ्ठावीस हजार पाचशे रुपये) इतकी रोख ठेवही दाखविण्यात आली आहे. प्रतिवादी क्र.१ च्या पत्नीच्या नावे रु.८५,७५,१५०/- (रु. ८५ लाख पंचाहत्तर हजार एकशे पन्नास) व रु. ३२,९०,८५०/- (रु. बत्तीस लाख नव्वद हजार आठशे पन्नास) इतकी रक्कमही दाखविण्यात आली आहे. ही रक्कम प्राप्तिकराच्या हेतूने प्रतिबिंबित होत नसल्याचे तपासादरम्यान पुढे नमूद करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे प्रतिवादी क्रमांक एक व सोसायटीचे अध्यक्ष यांनी विक्री करार करून विविध मालमत्ता रोखीने खरेदी केल्या. पुढे त्यांनी अनवधानाने रोखने रक्कम दिल्याचे दाखविले गेले, पण प्रत्यक्षात

धनादेशाद्वारे पैसे दिले जातात/केले आहेत, असा बदल करून विक्री करारात दुरुस्तीसाठी अर्ज केला.

11 प्रतिवादी क्रमांक एक आणि सोसायटी यांच्यात पैशांचा व्यवहार उघडकीस आला आहे, असे सांगण्यात आले. त्यामुळे उच्च न्यायालयाने दिलेला जामिनाचा विशेषाधिकार रद्द करावा, अशी विनंती करण्यात आली.

<u>प्रतिवादी क्रमांक १/आरोपीचे म्हणणे</u> :

12 प्रारंभी प्रतिवादी क्रमांक एकच्या वकिलांनी सांगितले की, संबंधित प्रतिवादी निर्दोष असून कथित गुन्ह्यात त्याचा सहभाग नाही. त्याला पोलिसांनी खोट्या पद्धतीने अडकवले असल्याचे सांगण्यात आले. या प्रकरणात प्रतिवादी क्रमांक एकला दोषी ठरविण्यासाठी कोणतेही पुरावे नाहीत, असा युक्तिवाद करण्यात आला. त्यामुळे कोणत्याही परिस्थितीत केलेल्या आरोपांच्या आधारे *प्रतिवादी क्रमांक १ विरुद्ध गुन्हा क्र.२१७/२०१९* अन्वये गुन्हा दाखल होत नाही.

13 प्रतिवादी क्रमांक १ आणि सोसायटीचे मुख्य आरोपी/अध्यक्ष यांच्यात कोणत्याही प्रकारचा करार सिद्ध करण्यासाठी पोलिस कोठडीतील साक्षीदारांचे जबाब वगळता कोणतेही ठोस पुरावे रेकॉर्डवर नाहीत, असा युक्तिवाद करण्यात आला.

आरोपपत्रात सोसायटीचे अध्यक्ष/अध्यक्ष असा उल्लेख असलेल्या मुख्य आरोपीची उच्च न्यायालयाने २२.०८.२०२२ च्या आदेशाद्वारे जामिनावर सुटका केली आहे, याकडे लक्ष वेधण्यात आले. या आदेशाचा संदर्भ देत उच्च न्यायालयाने गुन्हेगारी कटरचनेशी संबंधित भौतिक पुराव्यांच्या अस्तित्वावर शंका उपस्थित केली होती आणि "*साक्षीदारांची संख्या आणि भरमसाठ आरोपपत्र लक्षात घेता अर्जदाराला अनिश्चित कालावधीसाठी तुरुंगात ठेवण्यात अर्थ नाही, असे म्हटले होते.*"

14 हे कथित कर्ज प्रतिवादी क्रमांक एकला कधीच हस्तांतरित करण्यात आले ले नाही, असा युक्तिवाद करण्यात आला. केवळ तीन साक्षीदारांचे जबाब वगळता कोणताही इलेक्ट्रॉनिक पुरावा नाही. या विधानांना सुवार्तासत्य मानता येणार नाही, असा विद्वान सल्ला पुढे आला. प्रतिवादी क्रमांक १ हा कथित घोटाळ्याचा लाभार्थी होता हे सिद्ध झालेले नाही. शिवाय, प्रतिवादी क्रमांक १/त्याच्या कुटुंबाने कथित कर्जाच्या रकमेच्या प्रमाणात मालमत्ता खरेदी केली किंवा कथित कर्जाच्या रकमेचा वापर मालमत्ता खरेदी करण्यासाठी केला असे सूचित करणारे कोणतेही सार्थ पुरावे नाहीत. फॉरेन्सिक ऑडिट रिपोर्टनुसारही प्रतिवादी क्रमांक एक,

त्याच्या कुटुंब १,२८,००,००० /- (एक कोटी अठ्ठावीस लाख रुपये) पेक्षा जास्त कर्ज मिळाले नव्हते. परिणामी, कर्जाची रक्कम मिळण्याबाबत विरोधाभास निर्माण झाला आहे.

15 प्रतिवादी क्रमांक १ चे हस्तलेखन/नमुने फॉरेन्सिक तपासणीसाठी पाठविण्यात आले असून, अहवालाची अद्याप प्रतीक्षा असल्याने वरील फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालाच्या सत्यतेलाही आव्हान देण्यात आले आहे. तसेच प्रतिवादी क्रमांक १ हा सोसायटीच्या कारभाराशी कधीही संबंधित नव्हता आणि त्याने सोसायटीत कधीही कोणतेही पद भूषवले नव्हते, असा युक्तिवाद करण्यात आला.

16 शेवटी, असे सादर केले गेले की प्रतिवादी क्रमांक १ एक ज्येष्ठ नागरिक आहे आणि त्याला वयाशी संबंधित गुंतागुंतीच्या वैद्यकीय समस्या आहेत, ज्यासाठी तो स्थितीच्या तीव्रतेमुळे उपचार घेत आहे. त्यामुळे तो फरार होण्याची शक्यता नाही, असा युक्तिवाद करण्यात आला आहे. तपास पूर्ण झाला असून जामीन मंजूर होण्यापूर्वीच दोषारोपपत्र दाखल करण्यात आल्याचे सांगण्यात आले. कोणताही पूर्वग्रह नसल्याचे सांगून

खटला सुरळीत पणे पार पाडण्यासाठी या न्यायालयाच्या हस्तक्षेपाची गरज भासली असून, तात्काळ अपील फेटाळण्यात यावे, अशी विनंती करण्यात आली.

<u>विश्लेषण, तर्क आणि निष्कर्ष</u>:

17 या वादाचा गांभीर्याने विचार केल्यावर आम्हाला असे दिसून येते की, फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ च्या कलम ४३९ (१)[२] अन्वये (पुढे "संहिता"म्हणून संबोधले जाते) प्रतिवादी क्रमांक १ ला जामीन मंजूर करून संबंधित आदेशात विद्वान एकल न्यायाधीशाने विवेकाचा वापर करणे टिकवता येणार नाही.

18 जामीन मंजूर करताना न्यायालयाने आरोपाचे स्वरूप, संबंधित आरोपीची भूमिका, पुरावे आणि/ किंवा साक्षीदारांशी छेडछाड होण्याची शक्यता/ शक्यता, पार्श्वभूमी, उड्डाणाचा धोका इत्यादी संबंधित बाबींचा विचार करणे आवश्यक आहे. *अजवार विरुद्ध वसीम*, *२०२४ एससीसी ऑनलाईन एससी ९७४* **मधील विद्यमान कोरम हिमा कोहली, जे.** यांच्यामार्फत बोलताना जामीन मंजूर करण्यासाठी संबंधित निकष सुचवताना म्हटले:

"२६. *गंभीर फौजदारी गुन्ह्याशी संबंधित प्रकरणात जामीन द्यावा की नाही, याचा विचार करताना <u>न्यायालयाने आरोपीवरील आरोपांचे स्वरूप, गुन्हा</u>*

केल्याची पद्धत, गुन्ह्याचे गांभीर्य, आरोपीची भूमिका, अशा संबंधित बाबींचा विचार करणे आवश्यक आहे. आरोपीची गुन्हेगारी पार्श्वभूमी, साक्षीदारांशी छेडछाड करून गुन्ह्याची पुनरावृत्ती होण्याची शक्यता, आरोपींची जामिनावर सुटका झाल्यास जामीन मंजूर झाल्यास आरोपी अनुपलब्ध राहण्याची शक्यता, कामकाजात अडथळा निर्माण होऊन न्यायालयातून पळ काढण्याची शक्यता आणि एकूणच सुटकेची शक्यता

२ "४३९. *जामिनाबाबत उच्च न्यायालय किंवा सत्र न्यायालयाचे विशेष अधिकार.*—(१) *उच्च न्यायालय किंवा सत्र न्यायालय निर्देश देऊ शकते-*

अ एखाद्या गुन्ह्यातील आरोपी आणि कोठडीत असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीची जामिनावर सुटका करण्यात यावी आणि जर गुन्हा कलम ४३७ च्या उपकलम (३) मध्ये निर्दिष्ट स्वरूपाचा असेल तर त्या उपकलमात नमूद केलेल्या हेतूंसाठी आवश्यक वाटणारी कोणतीही अट लादू शकतो;

ब कोणत्याही व्यक्तीची जामिनावर सुटका करताना दंडाधिकाऱ्यांनी घातलेली कोणतीही अट रद्द केली जावी किंवा त्यात बदल केला जावा:

परंतु उच्च न्यायालय किंवा सत्र न्यायालय अशा गुन्ह्यातील आरोपी असलेल्या व्यक्तीस जामीन देण्यापूर्वी, जो केवळ सत्र न्यायालयाद्वारे दंडनीय आहे किंवा जो इतका दंडनीय नसला तरी, जन्मठेपेच्या शिक्षेस पात्र असला तरी, जामिनाच्या अर्जाची नोटीस सरकारी वकिलांना देईल, अशी नोटीस देणे व्यवहार्य नाही, असे लेखी स्वरूपात नोंदविण्याची कारणे : परंतु उच्च न्यायालय किंवा सत्र न्यायालय, कलम ३७६ च्या उपकलम (३) किंवा कलम ३७६-एबी किंवा कलम ३७६-डीए किंवा भारतीय दंड संहितेच्या कलम ३७६-डीबी (१८६० चा ४५) अन्वये दंडनीय गुन्ह्यात आरोपी असलेल्या व्यक्तीस जामीन देण्यापूर्वी, अशा अर्जाची नोटीस प्राप्त झाल्यापासून पंधरा दिवसांच्या आत सरकारी वकिलांना जामीन अर्जाची नोटीस द्यावी."

आरोपी जामिनावर . (संदर्भ : चमन लाल विरुद्ध उत्तर प्रदेश राज्य);[१]

कल्याण चंद्र सरकार विरुद्ध राजेश रंजन उर्फ पप्पू यादव (सुप्रा);२ मसरूर विरुद्ध उत्तर प्रदेश राज्[३]प्रशांत कुमार सरकार विरुद्ध आशिष चॅटर्जी[४] नीरू यादव विरुद्ध उत्तर प्रदेश राज्य५ अनिल कुमार यादव विरुद्ध राज्य (एनसीटी ऑफ दिल्ली);६ महिपाल विरुद्ध राजेश कुमार @ पोलिया (सुप्रा).[७]

२७ . *एकदा जामीन मंजूर झाला की तो यांत्रिक पद्धतीने रद्द करू नये, हेही तितकेच सर्वमान्य आहे.तथापि, जामिनाचा अकारण किंवा विकृत आदेश नेहमीच वरिष्ठ न्यायालयाच्या हस्तक्षेपासाठी खुला असतो. आरोपीवर गंभीर आरोप असतील, त्याने दिलेल्या जामिनाचा गैरवापर केला नसला तरी ज्या न्यायालयाने जामीन मंजूर केला आहे, तोच आदेश रद्द करू शकतो. खालील न्यायालयाने रेकॉर्डवर उपलब्ध असलेल्या संबंधित सामग्रीकडे दुर्लक्ष केल्याचे किंवा गुन्ह्याचे गांभीर्य किंवा अशा आदेशामुळे समाजावर होणारा परिणाम लक्षात न घेतल्यास वरिष्ठ न्यायालयाकडून जामीन रद्द केला जाऊ शकतो.पी विरुद्ध मध्य प्रदेश राज्य(सुप्रा)[1]या न्यायालयाच्या तीन न्यायाधीशांच्या खंडपीठाने (आमच्यापैकी एकाने (हिमा कोहली, न्या)) निर्णय दिला आहे] सीआरपीसीच्या कलम ४३९ (१) अन्वये आरोपीला जामीन देण्याच्या आदेशात हस्तक्षेप केल्याबद्दल न्यायालयाला आवश्यक असलेल्या बाबी खालील शब्दांत नमूद केल्या आहेत:*

> *"२४. वरील निर्णयांवरून लक्षात येते की, एकदा जामीन मंजूर झाल्यानंतर तो रद्द करण्यासाठी न्यायालयाने विचार केला पाहिजे की*

1[[2022] 15 एससीआर २११

काही प्रतिकूल परिस्थिती उद्भवली आहे की नाही किंवा जामीन मंजूर झाल्यानंतर आरोपीचे वर्तन हे दर्शविते की खटल्यादरम्यान जामिनाच्या सवलतीचा आनंद घेऊन त्याला आपले स्वातंत्र्य टिकवून ठेवण्यास परवानगी देणे निष्पक्ष सुनावणीसाठी अनुकूल नाही[*डोलत राम विरुद्ध हरयाणा राज्य*, (१९९५) १ एससीसी ३४९ : १९९५ एससीसी (सीआरआय) २३७]. *थोडक्यात सांगायचे झाले तर सामान्य परिस्थितीत जामीन देण्याखाली न्यायालयाने दिलेल्या आदेशात हस्तक्षेप करण्यास हे न्यायालय टाळाटाळ करेल परंतु जर असा आदेश बेकायदेशीर किंवा विकृत किंवा अप्रासंगिक सामग्रीवर आधारित असल्याचे आढळले तर अशा आदेशाची अपिलीय न्यायालयाकडून छाननी आणि हस्तक्षेप होण्याची शक्यता असते.*""

(जोर दिला आहे)

२०. ***हरियाणा राज्य विरुद्ध धरमराज*, २०२३ एससीसी ऑनलाईन १०८५ मध्ये**,

आमच्यापैकी एकाच्या (अहसानुद्दीन अमानुल्लाह, न्या.) माध्यमातून बोलताना,

न्यायालयाने पंजाब आणि हरयाणा उच्च न्यायालयाने (अग्री) जामीन मंजूर करण्याचा आदेश रद्द बातल ठरवत चर्चा केली आणि युक्तिवाद केला:

"७. *थोडक्यात असले तरी संबंधित उदाहरणांमध्ये प्रवेश करणे आवश्यक आहे. राम गोविंद उपाध्याय विरुद्ध सुदर्शन सिंह, (२००२) ३ एससीसी ५९८ आणि कल्याण चंद्र सरकार विरुद्ध राजेश रंजन, (२००४) ७ एससीसी ५२८ या खटल्यात जामीन मंजूर करण्यासाठी मार्गदर्शक घटकांचा विचार या न्यायालयाने केला. प्रशांत कुमार सरकार विरुद्ध आशिष चॅटर्जी, (२०१०) १४ एससीसी ४९६ या खटल्यात संबंधित तत्त्वे अशा प्रकारे पुन्हा सांगितली गेली:*

> ९. *आरोपीला जामीन मंजूर किंवा फेटाळण्याच्या उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशात हे न्यायालय सहसा हस्तक्षेप करत नाही, हे दुर्दैवी आहे. तथापि, या मुद्द्यावर या न्यायालयाच्या अनेक निर्णयांमध्ये नमूद केलेल्या मूलभूत तत्त्वांचे काटकसरीने आणि काटेकोरपणे पालन करणे उच्च न्यायालयाचेही तितकेच कर्तव्य आहे. हे सर्वमान्य आहे की, इतर*

परिस्थितींव्यतिरिक्त, जामीन अर्जावर विचार करताना लक्षात

घ्यावयाच्या बाबी खालीलप्रमाणे आहेत:

1 आरोपीने गुन्हा केला आहे असे मानण्यास प्रथमदर्शनी किंवा वाजवी कारण आहे का;

2 आरोपाचे स्वरूप आणि गांभीर्य;

3 दोषी आढळल्यास शिक्षेची तीव्रता;

4 जामिनावर सुटल्यास आरोपी पळून जाण्याचा किंवा पळून जाण्याचा धोका;

5 आरोपीचे चारित्र्य, वर्तन, साधन, स्थान आणि स्थान;

6 गुन्ह्याची पुनरावृत्ती होण्याची शक्यता;

7 साक्षीदारांवर प्रभाव पडण्याची रास्त भीती; आणि

8 अर्थात, जामीन मिळाल्याने न्यायाला खीळ बसण्याचा धोका आहे.'

८ *महिपाल विरुद्ध राजेश कुमार ऊर्फ पोलिया*, (२०२०) २ एससीसी ११८ *प्रकरणात या न्यायालयाने खालीलप्रमाणे मत व्यक्त केले:*

'१६. *जामीन मंजूर करणाऱ्या आदेशाची सत्यता पडताळून पाहण्याच्या अपीलीय न्यायालयाच्या अधिकाराचे मार्गदर्शन करणारे विचार जामीन रद्द करण्याच्या अर्जाच्या मूल्यमापनापेक्षा वेगळ्या पायावर उभे राहतात. जामीन देताना विवेकाचा अयोग्य किंवा मनमानी वापर झाला की नाही, या वरून जामीन देणाऱ्या आदेशाची सत्यता तपासली जाते. जामीन देण्याचा आदेश विकृत, बेकायदेशीर की अन्यायकारक आहे, याची कसोटी आहे. दुसरीकडे, जामीन रद्द करण्याच्या अर्जाची सामान्यत: ज्या व्यक्तीला जामीन मंजूर करण्यात आला आहे त्या व्यक्तीने प्रतिकूल परिस्थितीचे अस्तित्व किंवा जामिनाच्या अटींचे उल्लंघन केल्याच्या आधारावर तपासणी केली जाते. ...'*

9 *भगवान सिंह विरुद्ध दिलीप कुमार @ दीपू @ देपाक*, २०२३ *आयएनएससी ७६१ मध्ये, हे न्यायालय, डोलत राम विरुद्ध हरियाणा राज्य*, (१९६५) १ एससीसी ३४९ ; काश्मीरा

सिंग विरुद्ध डुमन सिंग, (१९९६) ४ एससीसी ६९३ आणि एक्स वि. तेलंगणा राज्य, (२०१८) १६ एससीसी ५११, खालीलप्रमाणे आयोजित केले गेले:

'१३. *हे ही लक्षात घेणे आवश्यक आहे की जामीन रद्द करण्याची विनंती केली जाते तेव्हा सबळ आणि जबरदस्त परिस्थिती उपस्थित असणे आवश्यक आहे आणि एकदा जामीन मंजूर झाल्यानंतर तो यांत्रिक पद्धतीने रद्द केला जाऊ शकत नाही आणि कोणत्याही प्रतिकूल परिस्थितीमुळे निष्पक्ष सुनावणीस परवानगी मिळाली आहे की नाही याचा विचार केल्याशिवाय तो रद्द केला जाऊ शकत नाही. दौलत राम विरुद्ध हरयाणा राज्य, (१९९५) १ एससीसी ३४९, काश्मीरा सिंग विरुद्ध डुमन सिंग (१९९६) ४ एससीसी ६९३ आणि एक्सएक्सएक्स विरुद्ध तेलंगणा राज्य (२०१८) १६ एससीसी ५११ या खटल्यातील न्यायालयाच्या निकालाचा या प्रस्तावाला पाठिंबा आहे.*

10 एक्सएक्सएक्स विरुद्ध केंद्रशासित प्रदेश अंदमान आणि निकोबार द्वीपसमूह, २०२३ आयएनएससी ७६७ मध्ये, या

न्यायालयाने नमूद केले की प्रशांत कुमार सरकार (सुप्रा) मधील तत्त्वांचा पुनरुच्चार जगजीत सिंग विरुद्ध आशिष मिश्रा, (२०२२) ९ एससीसी ३२१ मध्ये केला गेला आहे.

11 गुरबख्शसिंग सिब्बिया विरुद्ध पंजाब राज्य, (१९८०) २ एससीसी ५६५ आणि सुशीला अग्रवाल विरुद्ध राज्य (एनसीटी ऑफ दिल्ली), (२०२०) ५ एससीसी १ या खटल्यात अटकपूर्व जामिनाची रूपरेषा ५ न्यायाधीशांच्या खंडपीठाने सविस्तर पणे हाताळली आहे. सिद्धाराम सातलिंगप्पा म्हेत्रे वि. महाराष्ट्र राज्य, (२०११) १ एससीसी ६९४ हा या संदर्भात उल्लेख करण्याजोगा आहे, जरी सुशीला अग्रवाल (सुप्रा) मध्ये अर्धवट निकाल दिला गेला असला तरी. स्वातंत्र्यात सहजासहजी ढवळाढवळ होणार नाही, याची आम्हाला जाणीव आहे. विशेष म्हणजेउच्च न्यायालयाकडून अटकपूर्व जामिनाचे आदेश यापूर्वीच दिले जातात.

12 तरीही जामिनाप्रमाणेच अटकपूर्व जामीन मंजूर करणे न्यायालयीन विवेकबुद्धीने करावे लागते. या न्यायालयाने आपल्या निकालांद्वारे स्पष्ट केलेले घटक उदाहरणात्मक आहेत, परिपूर्ण नाहीत. प्रत्येक प्रकरणाचे भवितव्य आपापल्या वस्तुस्थितीवर आणि गुणवत्तेवर अवलंबून असते, यात शंका नाही."

(जोर दिला आहे)

२१ ***अजवार*** (*सुप्रा*) प्रकरणात या न्यायालयाने जामीन आदेश रद्द करण्याबाबतखालील बाबींची ही तपासणी केली.

"२८. *पीडित पक्षाने दाखल केलेल्या अर्जावरील जामीन आदेश रद्द करण्यासाठी अपीलीय न्यायालयाकडे ज्या बाबींचा विचार केला जातो त्यामध्ये आरोपीला दिलासा दिल्यानंतर उद्भवलेली कोणतीही प्रतिकूल परिस्थिती, जामिनावर असताना आरोपीचे वर्तन, आरोपीने विलंब करण्याचा केलेला प्रयत्न, परिणामी खटला लांबणीवर पडणे, यांचा समावेश आहे. जामिनावर असताना साक्षीदारांना धमक्या दिल्याचा प्रकार, आरोपीकडून*

पुराव्यांशी कोणत्याही प्रकारे छेडछाड करण्याचा प्रयत्न. आम्ही असे जोडू शकतो की ही यादी केवळ उदाहरणात्मक आहे आणि संपूर्ण नाही. मात्र, जामीन मंजूर करताना केवळ प्रथमदर्शनी खटला तपासण्याची गरज असून आरोपीला पूर्वग्रह निर्माण होऊ शकेल अशा खटल्याच्या गुणवत्तेशी संबंधित सविस्तर कारणे टाळावीत, याची दक्षता न्यायालयाने घ्यायला हवी. आरोपींना दिलासा देण्यासाठी न्यायालयाने विचारात घेतलेल्या बाबींचा खुलासा जामीन आदेशात व्हायला हवा, असे नमूद करणे पुरेसे आहे.

२९.*जगजीत सिंग (सुप्रा) प्रकरणात [2]या न्यायालयाच्या तीन न्यायाधीशांच्या खंडपीठाने असे निरीक्षण नोंदवले आहे की, कलम ४३९ सीआरपीसी अंतर्गत जामीन देण्याचा अधिकार व्यापक आहे आणि उच्च न्यायालय किंवा सत्र न्यायालयाला, जसे असेल तसे जामिनाच्या अर्जावर निर्णय घेताना पुरेसा विवेक देण्यात आला आहे. पण हा विवेक अनिर्बंध नाही. दिलेल्या आदेशात कायद्याच्या प्रस्थापित तत्त्वांचे पालन करून न्यायालयीन मनाचा योग्य वापर प्रतिबिंबित होणे आवश्यक आहे. सर्वसाधारणपणे खालील न्यायालयांनी जामीन मंजूर केलेल्या आदेशात हस्तक्षेप करण्यास न्यायालये संथ गतीने*

---

2२ (2022) 9 एससीसी ३२१

वागतात. परंतु असा आदेश बेकायदेशीर किंवा विकृत किंवा पूर्णपणे अप्रासंगिक सामग्रीवर आधारित असल्याचे आढळल्यास अपीलीय न्यायालय जामीन रद्द करण्याचा आणि रद्द करण्याचा अधिकार देईल. (हेही वाचा: *पूरण विरुद्ध राम बिलास*[3]; *नरेंद्र के. अमीन (डॉ.) विरुद्ध गुजरात राज्य*[4])"

(जोर दिला आहे)

21 प्रतिवादी क्रमांक एकवर काही व्यक्तींनी केवळ आरोप केले होते आणि ज्या सोसायटीने अशी आर्थिक अनियमितता केली होती, त्या सोसायटीचे ते सदस्य नव्हते, या आधारावर विद्वान एकल न्यायाधीशांनी आपल्या आदेशात केवळ या आधारावर कार्यवाही केली आहे. शिवाय, आम्हाला असे आढळले आहे की विद्वान एकल न्यायाधीशाने "*षड्यंत्र सिद्ध करण्यासाठी वरील सामग्रीच्या पुरेशा प्रमाणात कोणतेही सकारात्मक निष्कर्ष नोंदविण्याची आवश्यकता नाही, पुरावे जोडल्यानंतर कनिष्ठ न्यायालय कोणत्या मुद्द्याकडे लक्ष* देईल", हे नमूद करताना

---

3३ (२००१) ९ एससीसी ३३८

4४ [2008] 6 एससीआर 1149: (2008) 13 एससीसी ५८४

कोणत्याही आधाराशिवाय आपल्या "*प्रथमदर्शनी मतानुसार, षडयंत्र प्रस्थापित करण्यासाठी असे साहित्य पुरेसे आहे की नाही, हा अत्यंत वादाचा विषय आहे.*"

21 प्रतिवादी क्रमांक १ हा सोसायटीच्या कारभारात सहभागी नव्हता किंवा कथित गैरव्यवहारांना तो जबाबदार नव्हता, असे आदेशात नमूद करण्यात आले आहे. सध्याच्या टप्प्यावर, जेथे आरोपपत्र दाखल केले गेले आहे, तेथे असे दिसून येते की प्रतिवादी क्रमांक १ ने केवळ रक्कम गुंतविली असली तरी रेकॉर्ड आणि कॅश-बुक नोंदी आणि इतर हिशेब पुस्तकाच्या आधारे ₹९,००,००,०००/- (नऊ कोटी रुपये) काढण्यामध्ये प्रतिवादी क्रमांक १ चा सहभाग असल्याचे दर्शविणारे काही पुरावे आहेत

सुमारे रु.२,३८,००,००० /- (रु. दोन कोटी अठ्ठावीस लाख) फॉरेन्सिक ऑडिट अहवालातही यासंदर्भातील माहिती देण्यात आली आहे.

21 प्रतिवादी क्रमांक १ हा सोसायटीच्या अध्यक्षांचा जवळचा सहकारी होता आणि दोघांमध्ये नियमित व्यवसाय / इतर व्यवहार होते हे आम्ही लक्षात ठेवतो. प्रतिवादी क्रमांक एकने सोसायटीच्या खात्यातून काढलेल्या रकमेपैकी नंतर त्याच्या नातेवाइकांच्या नावे मालमत्तेत गुंतवणूक केल्याचेही तपासात निष्पन्न झाले आहे.

शिवाय, सोसायटीत जमा झालेल्या ठेवी तुटपुंज्या उत्पन्न असलेल्या लोकांनी केल्या आहेत, याकडे उच्च न्यायालयाने पूर्णपणे दुर्लक्ष केले आहे. सोसायटीच्या अध्यक्षांनी इतर पदाधिकाऱ्यांच्या मदतीने तसेच प्रतिवादी क्रमांक एकच्या माध्यमातून पद्धतशीरपणे या निधीचा अपहार केल्याचे दिसून येत आहे. *निरंजन सिंग विरुद्ध प्रभाकर राजाराम खरोटे*, **(१९८०) २ एससीसी ५५९ या खटल्यातील आदेशानंतर पुराव्यांची किंवा त्यावरील आपली मते यांची सविस्तर चर्चा/तपशील देणे आपण जाणीवपूर्वक टाळतो**; ***विलास पांडुरंग पवार विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य***, **(२०१२) ८ एससीसी ७९५** आणि ***अतुलभाई विठ्ठलभाई भांडेरी विरुद्ध गुजरात राज्य***,**२०२३ एससीसी ऑनलाईन एससी ५६०.**

21 तपासाने रेकॉर्डवर आणलेले साहित्य आणि मोठ्या संख्येने लोकांना प्रभावित करणाऱ्या आर्थिक गुन्ह्याच्या स्वरूपातील आरोपांमुळे अटकपूर्व किंवा नियमित जामीन मागणाऱ्या आरोपीची सक्रिय भूमिका उघड होत असेल, तर अशा प्रकारचा जामीन देणाऱ्या न्यायालयाने योग्य त्या कडक आणि अतिरिक्त अटी लादणे योग्य ठरेल. सध्याच्या प्रकरणात उच्च न्यायालयाने नेहमीच्या अटी घातल्याने तेही झालेले नाही.

"८.भारतीय दंड संहितेचे कलम ४०९, ४२०, ४६७, ४७८, ४७१, १२०-ब, महाराष्ट्र ठेवीदारांचे हितसंबंध संरक्षण (वित्तीय आस्थापनांमधील) अधिनियम कलम ३ अन्वये दंडनीय गुन्ह्यांसाठी कोतवाली, नागपूर पोलिस ठाण्यात दाखल करण्यात आलेला गुन्हा २१७/२०१९ अन्वये १६,०००/- रुपये (रु. सोळा हजार रुपये) व तेवढ्याच रकमेच्या एका सॉल्व्हंट गॅमिनसह १६,०००/- (रु. सोळा हजार रुपये) पीआर बॉण्ड ची अंमलबजावणी केल्याप्रकरणी अर्जदाराची जामिनावर सुटका करण्यात यावी.

9 अर्जदाराने तपास अधिकाऱ्याला आवश्यकतेनुसार आर्थिक गुन्हे शाखा, नागपूर येथे हजर राहावे.

10 अर्जदाराने प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे साक्षीदारांवर प्रभाव टाकण्याचा किंवा पुराव्याशी छेडछाड करण्याचा कोणताही प्रयत्न करू नये.

11 अर्जदार कनिष्ठ न्यायालयाच्या परवानगीशिवाय देश ाबाहेर जाऊ शकत नाही."

(जोर दिला आहे)

21 उच्च न्यायालयाने कायद्यात चूक केली, असे म्हणायला आम्हाला संकोच वाटत नाही. *एर्गो*, वर नमूद केलेल्या कारणांसाठी आणि परिचर वस्तुस्थिती आणि परिस्थितीचा बारकाईने विचार केल्यावर, आम्ही असे मानतो की प्रतिवादी क्रमांक १ ला जामीन देण्यासाठी उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशांनी वापरलेला विवेक अशा अधिकाराच्या वापरावर पारंपारिकपणे नियंत्रण ठेवणार्या तत्त्वांशी सुसंगत नव्हता, ज्याची बहुविधता केस-लॉ *सुप्रामध्ये* नमूद केली गेली आहे. शिवाय, प्रतिवादी क्रमांक १ ला जामीन मंजूर झाला तेव्हा सुमारे सहा महिने तुरुंगवास भोगावा लागला होता, परंतु कथित गुन्ह्याचे स्वरूप लक्षात घेता त्याची जामिनावर सुटका केल्यास सोसायटीच्या निधीतून गुंतवणूक केलेल्या मालमत्तांचे नुकसान होऊ शकते. शेवटी घोटाळ्यातील पीडितांच्या हिताचाही विचार करावा लागतो.

21 त्यानुसार अपील यशस्वी होते. हा आदेश रद्द करण्यात आला आहे. प्रतिवादी क्रमांक १ ला आजपासून तीन आठवड्यांच्या कालावधीत आत्मसमर्पण करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत, अन्यथा कनिष्ठ न्यायालय कायद्यानुसार कारवाई करेल. आम्ही स्पष्ट करतो की येथे केलेली निरीक्षणे संबंधित आदेशाची वैधता तपासण्याच्या पैलूपुरती मर्यादित आहेत. त्यांना प्रतिवादी क्रमांक १ किंवा इतर

कोणत्याही आरोपींबद्दल निश्चित/निर्णायक मानले जाणार नाही. *सीसिनमधील* ट्रायल कोर्ट प्रभावित न होता आणि कायद्यानुसार पुढे जाईल. विचित्र परिस्थिती लक्षात घेता, जिथे सुमारे ३ वर्षांच्या कालावधीनंतर जामीन रद्द केला जात आहे, प्रतिवादी क्रमांक १ ला नंतरच्या कालावधीत किंवा परिस्थिती बदलल्यास जामिनासाठी अर्ज करण्याचे स्वातंत्र्य देणे योग्य मानले जाते. असे अर्ज, जर आणि जेव्हा प्राधान्य दिले जाईल, तेव्हा ताबडतोब निकालाने पूर्वग्रह न बाळगता, स्वतःच्या गुणवत्तेनुसार विचार केला जाईल, हे सांगण्याची गरज नाही. प्रतिवादी क्रमांक १ च्या वैद्यकीय स्थितीसंदर्भात योग्य ती काळजी व मदत करण्याचे निर्देश संबंधित अधिकाऱ्यांना दिले जातात.

खटल्याचा निकाल : अपील मंजूर .

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वार हा पक्षकारास त्याच्या /तिच्या मातृभाषेत त्याचा अर्थ समजून घेण्यापूरता मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही करणाकरीता कराता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन विश्वासनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पआदन आणि अमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.